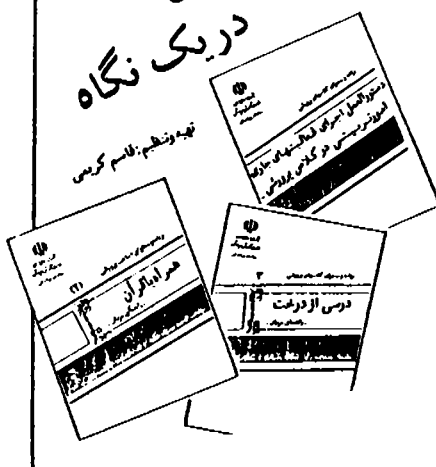

ویژه نامه
کلاسهای پرورشی

کلاس پرورشی در یک نگاه

دوست داشتنی، خوش فکر، باسواد، مهربان و خوش اخلاق جلوه می دهد.
بدون تردید چنین نگرشی نسبت به مربی، موجبات قوام و استواری کلاس را پدید می آورد و زمینه های دلگرمی بیشتر مربیان نسبت به کلاس را بوجود می آورد. طبیعی است که مربی نیز خود باید در این راه تلاش نماید. مهم این است که کلاس پرورشی این فرصت را در اختیار مربی قرار می دهد ولی خود اوست که باید بتواند از این امکان هر چه بهتر بهره برداری نماید.

کلاس پرورشی در نگاه دانش آموزان

قضاوت دانش آموزان نسبت به کلاسهای مختلف، متفاوت است و گرایشهای مختلفی نسبت به آنها از خود نشان می دهند. این نوع گرایشها که می تواند در شکل مثبت یا منفی بروز کند، تمام مسائل مربوط به کلاس را در نظر دانش آموزان تحت الشعاع قرار می دهد مثلاً ممکن است به علت عدم علاقه به موضوع کلاس، معلم مربوطه را هم دوست نداشته باشد، ماندن در آن کلاس برای او غیر قابل تحمل باشد، افت تحصیلی قابل توجهی در آن کلاس برای او پیش آید و...

طراحی برنامه های کلاس پرورشی به گونه ای بوده است که این کلاس در نظر دانش آموزان نه به عنوان یک کلاس فوق برنامه غیر قابل اهمیت، بلکه به عنوان یک کلاس جدی، رسمی، مهم و مؤثر جلوه گر شود. چنین نگرشی به کلاس پرورشی می تواند نقطه فعالیتهای پرورشی مدرسه را استوار کند و به کلیه فعالیتهای مدرسه قوام بخشد چرا که این کلاس، ستاد هماهنگی فعالیتهای پرورشی مدرسه است و خوب جلوه گر شدن آن، می تواند آثار مثبتی در ارتباط با سایر برنامه های پرورشی بوجود آورد.

پایان

و ضعیف به اطلاع او می رسد. نحوه تشخیص میزان موفقیت دانش آموزان، ملاکها و معیارهایی است که در «دستورالعمل ارزشیابی» درج گردیده و نه براساس امتحانهای فصلی بلکه براساس روند فعالیتهای دانش آموزان در طی سال تحصیلی صورت می گیرد.

نتایج این ارزشیابی در کارنامه پرورشی که ضمیمه کارنامه آموزشی است، در اختیار دانش آموزان قرار می گیرد.

شخصیت مربی در نگاه دانش آموزان

یکی از اصول مهمی که در تمام مراحل برنامه ریزی کلاس پرورشی مدنظر برنامه ریزان بوده است چگونگی ترسیم شخصیت مربی پیش چشم دانش آموزان است. دانش آموزان تیپهای مختلفی از مربیان و معلمان را در ذهن خود مجسم می کنند و پاره ای از آنها را مورد احترام و توفیر قرار می دهند و بعضی از آنها را چندان مورد توجه قرار نمی دهند مثلاً: مهربان، خوش لباس، باسواد، حراف، زورگو، دانشمند، بی سلیقه، خوش اخلاق و... برنامه ریزی کلاس پرورشی به گونه ای بوده است که مربی این کلاس را در نظر دانش آموزان به صورت یک شخصیت

مفهوم: کلاس پرورشی عبارت است از یک برنامه است که تمام ویژگیهای برنامه درسی در مفهوم علمی و فکری اصالت را در خود جای داده است. اگر قرار باشد که کلاس پرورشی از دو نیمه برنامه درسی و دو نیمه علمی باشد. لازم است اهداف، معنی، روش، برنامه و روش، شیوه های تدوین، نحوه ارزشیابی، متن یا کیفیات درسی، سایر علمی، سرگرمی آمیز هر سال، جدول برنامه های سالانه، و... در این زمینه در یک نگاه کلی نسبت مطالبه و تطبیق باشد. برنامه ریزان این کلاس با سطح خاصیت انسانی برنامه ریزی و برنامه ریزان مربوط را به بستن سر کاشته و اینکه کلاس پرورشی در قالب یک برنامه درسی قابل ارزشیابی باشد، پس جهت بحث حاضر در دو نگاه شده است.
پرورش به عنوان

بقیه از شماره قبل

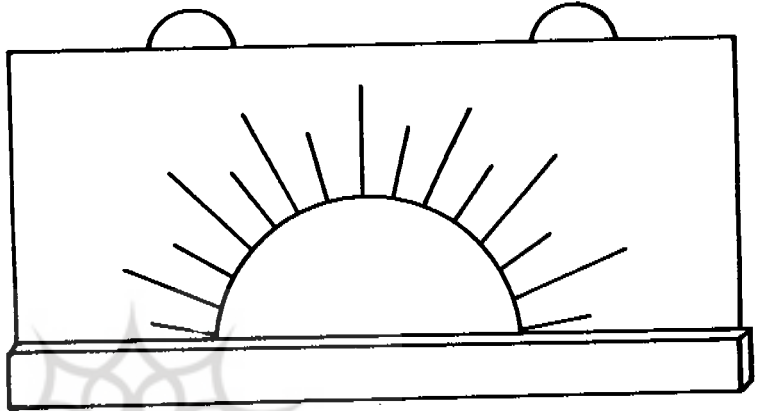
ارزشیابی

ارزشیابی (Evaluation) وسیله ای است که میزان پیشرفت و تحقق هدفهای مورد نظر را تعیین می کند و بنابراین، بهتر ساختن برنامه درسی بدون ارزشیابی دقیق و درست امکان ندارد. این مفهوم از ارزشیابی در فعالیتهای کلاس پرورشی به دو منظور بکار می رود:

- ۱- ارزشیابی میزان موفقیت طرح: که از طریق مطالعات آماری صورت می گیرد.
- ۲- ارزشیابی میزان موفقیت دانش آموزان: که از طریق نمره گذاری و تشکیل پرونده کلاس پرورشی برای یکایک آنان انجام می پذیرد. در این زمینه دستورالعمل ویژه ای در اختیار مدارس می باشد که نحوه ارزشیابی از کار دانش آموزان را ارائه می دهد. از آنجا که این کلاس بر آموزش مستقیم محفوظات ذهنی تأکید ندارد، نمی تواند نمره گذاری خود را به صورت امتحانات رایج انجام دهد و فقط به محفوظات ذهنی دانش آموزان تکیه کند. ارزشیابی این کلاس معطوف به اهداف اجتماعی، هنری، و فکری خلاصه می شود و همین سه زمینه، ملاک ارزشیابی دانش آموزان می باشد. در پایان هر سال، میزان موفقیت دانش آموزان در هر زمینه به صورت رده بندیهای عالی - خوب - متوسط

فردای کلاس پرورشی

(از نظر ایده ها و آرمانها)

مشاهده یکی از دستاوردهای تلاش و اندیشه صاحب نظران تربیتی کشورمان نماید تا عملاً یک کلاس سازنده، مفید، فعال و پرنشاط را تجربه کنند.

اصلی ترین عناصر و عواملی که چنین آینده ای را از برای کلاس پرورشی رقم خواهد زد، عبارتند از:

- ۱ - تدوین کتاب درسی کلاس توسط دانش آموزان (دفتر گفته ها و نکته ها)
- ۲ - نقش فعال و غیرانفعالی دانش آموزان در کلاس.
- ۳ - استفاده قابل توجه از عنصر هنر در برنامه ها.
- ۴ - روش تدریس مربی مبتنی بر کار جمعی و هدایت گروهی.
- ۵ - امکان رابطه اجتماعی میان دانش آموزان در کلاس.
- ۶ - ایجاد لحظات کار و تلاش یدی در کلاس.

- ۷ - استفاده از روشهای اصولی در ارزشیابی از پیشرفت دانش آموزان.
- ۸ - ارائه برنامه های مختلف مطابق استعدادها و ذوقهای مختلف دانش آموزان.
- ۹ - ایجاد امکان عرضه و ارائه نقش به دانش آموزان.
- ۱۰ - امتداد خط فعالیتهای کلاس به فضای خارج از مدرسه و گره خوردن با ذوق دانش آموزان در خانه.
- ۱۱ - تبدیل کلاس به صحنه کارگاه و تلاش دسته جمعی.
- ۱۲ - ایجاد امکان خلاقیت و کشف شخصی برای دانش آموزان.
- ۱۳ - استفاده از همکاری سایر معلمان در پیش برد اهداف کلاس.

۲ - ارائه معیارهای ثابت در تربیت نوجوانان

همین دلیل می توان آینده آن را پس از چند سال تجربه و آموزشهای لازم، برای مربیان مطابق موارد زیر رقم زد:

۱ - ارائه یک الگو در برنامه ریزی درسی

کشور ما از زمانی که اولین گامهای تشکیل مدارس امروز را تجربه کرد، ناگزیر شاهد انواع روشها و نمونه ها در برنامه ریزی درسی بوده است ولی باید گفت در پاره ای موارد، همچنان به روش سالهای بسیار دور عمل می کند و این در حالی است که جهان تعلیم و تربیت هر روز و هر لحظه به تجربه ای نوین دست می یابد. کلاس پرورشی با استفاده از اصول و عناصری چند قادر خواهد بود یک الگوی کامل و صحیح از «برنامه آموزشگاهی» را به دستگاه تعلیم و تربیت کشور ارائه دهد و نه تنها خود آموزشگاه و نمایشگاهی از برای دست اندرکاران تعلیم و تربیت وطنمان باشد، بلکه میهمانان و بازدید کنندگان خارجی را نیز دعوت به

کلاس پرورشی به چه سمت و سویی حرکت می کند و آینده آن چگونه ارزیابی می شود؟ این راهی که دو سال پیش در آموزش و پرورش کشورمان باز شد، به کجا می رود و چه پیش بینی هایی درباره آینده آن می شود؟

در پاسخ باید گفت: حرکت اصولی در برنامه ریزی کلاسهای پرورشی موجب شده است که فردای این کلاس به گونه ای بس خوشبینانه و امیدزا پیش بینی شود. اساساً در هر «برنامه پرورشی یا آموزشی» وقتی اصولی همچون: حرکت در راستای اهداف، برنامه ریزی علمی، استفاده از روشهای مدرن تدریس و کار در کلاس، ارزشیابی فنی و تکنیکی، تطابق برنامه ها و روشها با شرایط سنی مخاطبان و دانش آموزان و... مورد نظر باشد، آن برنامه از قوام و استواری ویژه ای برخوردار خواهد بود که تداوم راه آن را به گونه ای علمی تضمین می کند. خوشبختانه برنامه ریزی کلاسهای پرورشی بر اساس همین اصول است، به

ویژه نامه کلاسهای پرورشی

تجربه ای خواهد بود برای کلاسهایی که می توانند با دوساعت کار در مدرسه، ساعتهای متعددی از اوقات فراغت دانش آموزان را به طور داوطلبانه به کار گیرد.

۴ - ایجاد تغییر نگرش در تنظیم برنامه های درسی

روشهای کنونی در تنظیم برنامه درسی مدارس کشورمان بیشتر متکی بر «کتاب محوری» است و اساساً دانش آموزان از نقش فعالی در کلاس برخوردار نیستند. به عبارت دیگر آنها موظفند فقط شونده خوبی باشند و سرانجام، همان چیزی را فرا گیرند که از زبان معلم مطرح شده است و عیناً در کتاب درسی موجود است. کلاس پرورشی به گونه ای برنامه ریزی شده است که فراگیر، محوری را اصل قرار داده به دانش آموزان نقش فعال و پرتحرکی در کلاس اعطا می کند. معلم این کلاس یک گوینده صرف نیست بلکه حکم یک راهنمای کار جمعی را دارد که برنامه های کلاس را براساس میزان درک و استنباط دانش آموزان پیش می برد. همه محتویات این کلاس از پیش طراحی نشده است، بلکه چهارچوبها روشن شده اند و بقیه کار با تلاش و اندیشه دانش آموزان در کلاس حاصل می شود. همان طور که ملاحظه شد، این کلاس از جنبه های مختلفی چون: نقش معلم، متن درسی کلاس، نحوه فعالیت و نقش دانش آموزان، روش کلاس داری و... با سایر کلاسهای موجود، تفاوت اساسی دارد، بدین ترتیب قوام یافتن این طرح در آینده، در حقیقت الگویی خواهد بود که می تواند اندیشه حاکم بر تنظیم و تدوین برنامه های درسی را تغییر داده از شکل «معلم و کتاب محوری» موجود خارج و نقش جدی تر و بیشتری به دانش آموزان اعطا کند.

اساسی تربیت نوجوانان قرار می گیرد:

۱ - از طریق برنامه های کلاس به دانش آموزان.

۲ - از طریق جلسات اولیا و مربیان به اولیای دانش آموزان.

۳ - از طریق ارائه «کارنامه پرورشی» و مطرح ساختن آن در سطح جامعه.

بدون شک ارائه چنین الگویی به سرو سامان دادن وضعیت تربیتی نوجوانان کمک شایانی خواهد کرد.

۳ - سرو سامان یافتن فعالیت های تربیتی

فعالیت های گسترده و متعدد اموز تربیتی

*** هنر مربی در کلاس پرورشی این است که می تواند با دوساعت کار در مدرسه، ساعتهای متعددی از اوقات فراغت دانش آموزان را به طور داوطلبانه پر کند.**

در مدارس به طور جدی نیازمند یک سازمان و قاعده کلی است تا حول محور آن مربیان اموز تربیتی بتوانند فعالیت های خود را طی سال تحصیلی، طبق برنامه زمان بندی شده به اجرا درآورند.

اهمیت چنین برنامه ای در این است که می تواند در برگزیده زمینه ها و فعالیت های مختلفی باشد که ظاهراً از نظر نوع عملکرد و موضوع، ارتباطی با هم ندارند و اساساً چند نوع کار متفاوت به شمار می آیند. این برنامه می تواند این نمونه های متفاوت را طبق یک نظام از پیش تعیین شده طوری در کنار هم قرار دهد که گویی یک درس ورشته واحدی است که طی یک سال تحصیلی به اجرا در می آید. هنر این برنامه، در آینده کلاسهای پرورشی تجلی خواهد کرد و

از آنجا که اهداف این کلاس به خوبی روشن و محتویات و روشهای آن مبتنی بر همین اهداف است، دانش آموزان به طور دائم در معرض برخورد با عناصر و عواملی هستند که گام به گام آنها را به سوی اهداف از پیش تعیین شده نزدیک می کنند ارزشیابی دانش آموزان نیز درست متوجه همین اهداف است و در عین حال برنامه های آموزش و توجیه اولیای دانش آموزان نیز در این راستا صورت می گیرد. اهداف این کلاس در واقع ترسیم کننده چهره یا شخصیت مطلوب برای یک نوجوان است و در جامعه ما ارائه چنین ترسیم و تصویری بسیار مهم و قابل توجه است چرا که معیارهای ثابت در تربیت نوجوانان را تعیین می کند و به عبارت دیگر تکلیف همه

دست اندرکاران تعلیم و تربیت، خانواده ها و حتی خود نوجوانان را روشن می سازد.

اهداف کلاسهای پرورشی روشن می کند که یک نوجوان مطلوب و برخوردار از سلامت و بهداشت روانی باید:

۱ - دارای گرایش مثبت به مبانی دینی و عامل به احکام آن باشد.

۲ - از حس و رشد اجتماعی و روابط جمعی برخوردار باشد.

۳ - از رشد حس زیبایی شناختی برخوردار باشد.

۴ - دارای ذهن و اندیشه ای فعال و کارآمد باشد.

چنین الگویی در واقع ارائه معیاری ثابت در تربیت نوجوانان است که از طرق زیر به جامعه اعلام می شود و به عنوان محور

ویژه نامه کلاسهای پرورشی

و در کلاس سوم، اخلاقیات و آداب اجتماعی به آنان القا می شود. و در واقع، همان رسالتی را بردوش می کشد که درس دینی و قرآن بردوش دارند؛ ولی با زبان و به گونه ای دیگر.

۷ - ایجاد تلقیق و هماهنگی میان واحدهای مختلف امور تربیتی

از آنجا که این کلاس دربرگیرنده کلیه فعالیت‌هایی است که در مدرسه به مربی امور تربیتی محول می شود و به عبارت دیگر مربی امور تربیتی غیر از مسائلی که در برنامه های کلاس پرورشی آمده، مسئولیت دیگری نخواهد داشت، عملاً همه واحدها و رشته های مختلف امور تربیتی را در یکجا بهم گره می زند. یعنی هر یک از مسئولان و دست اندرکاران امور تربیتی در سطح حوزه های ستادی و وزارتخانه و یا استانها به ناچار لازم است درباره کلاس پرورشی اندیشیده از فرصت آن بهره جویند. بنابراین همه مسئولان در یک نقطه با هم تلافی خواهند داشت و آن کلاس پرورشی است. مثلاً کارشناسان حوزه های ستادی و وزارتخانه و استانها در امور فرهنگی - هنری، اردوها و بازدیدها، مقاطع، کانونها و... ناچار به اشتراک مساعی در زمینه کلاس پرورشی هستند تا هر چه بهتر پیام خود را از طریق مربیان به دانش آموزان منتقل کنند. در سطح مناطق نیز برنامه ریزی کلاسها به گونه ای است که همه دست اندرکاران را به خود مشغول می کند.^۵

مثلاً: مسئولان قرآن، مسابقات، دانش آموزی، فرهنگی - هنری، کتابخانه ها، اردوها و بازدیدها و... پیشرفت کارشان بسته به چگونگی اجرای کلاس پرورشی است. بدین ترتیب این کلاس همچون حلقه مشترکی میان همه واحدها عمل خواهد کرد و همه آنان را در یک نقطه شریک خواهد نمود. ادامه دارد

۵ - عمده کردن مسئله «تربیت» در کنار آموزش

پرواضح است که هم اکنون نه تنها تأکید کلی نظام مدرسه ای جامعه ما بر روی «آموزش مواد درسی» است، خانواده ها نیز دانش آموزان را فقط به چشم درسی می نگرند و گاهی اوقات جدت نقش و وظیفه تربیتی مدرسه فراموش می شود. اینجاست که تنها توقعی که از مدرسه وجود دارد، تأمین معلم و ارائه مواد درسی است و توقعی که از یک دانش آموز خوب می رود، اینست که خوب درس بخواند و نمره مناسب دریافت دارد و گاهی اوقات فقط نمره انضباط است که مظهر تربیت و شخصیت و اخلاق دانش آموز به شمار می آید. کلاس پرورشی مسئله تربیت را در نظام

* کلاس پرورشی قادر خواهد بود یک الگوی کامل و صحیح از «برنامه آموزشی» را به دستگاه تعلیم و تربیت کشورمان ارائه دهد.

اجتماعی، حرفه و فن، آموزش نظامی و جغرافیا به دانش آموزان تعلیم می شود و فلسفه اصلی آنها القای تفکر یهودیگری بر آنان است! به عبارت دیگر ۱۱ ماده درسی در خدمت القای یک اندیشه درآمده است!!! آنها هم برای ترویج اندیشه های نژادپرستانه و باطل.

کلاس پرورشی از این پس زبان دیگری خواهد بود که حرف دین حق را در قالب و محتوایی دیگر به دانش آموزان ارائه می دهد؛ و چه بسا شیرین تر و سازنده تر از گذشته. در یک نگاه اجمالی به محتوای کتاب پرورشی می توان ادعان کرد که در کلاس اول راهنمایی، روح ظلم ستیزی و علاقه به عدالتخواهان در دانش آموزان دمیده می شود و در کلاس دوم انس با قرآن ایجاد می گردد

مدرسه، رسمی می کند چرا که تمام هم و غم خود را از نظر هدف، برنامه، روش و ارزشیابی به تربیت روانی، عاطفی، اجتماعی و دینی دانش آموز معطوف می دارد و سرانجام با ارائه «کارنامه پرورشی»^۳ به جدیت و رسمیت این مسئله دامن می زند و عملاً نه تنها به همکاران فرهنگی خود، بلکه به خود دانش آموزان و خانواده های آنان نیز گوشزد می کند که لازم است در کنار توجه به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نسبت به چگونگی رشد شخصیتی و اخلاقی آنان نیز توجه کافی مبذول دارند.

۶ - درس دین، به زبان دیگر همچنانکه درباره ای از کشورهایی که نسبت به یک مکتب فکری خاصی با فشاری